

İnsan ve kâinatla ilgili kader tecellisi aynı mıdır?

Kâinatta kader; yani plan, program, ölçü ve denge hâkimdir.

“Allah her dışının rahminde taşıdığını, rahimlerin düşürdüğünü ve alıkoyduğunu bilir. Onun katında her şey bir ölçüye göredir. Görüleni de görülmeyeni de bilir; büyüktür, yücedir. Ona göre, aranızdan sözü gizleyen ile açığa vuran ve geceye bürünerek gizlenip gündüzün ortaya çıkan arasında fark yoktur.” (Ra'd, 13/8-10).

“Hazinesi bizim katımızda olmayan hiçbir şey yoktur. Biz onu ancak belli bir takdire göre indiririz.” (Hicr, 15/21).

“O göğü yükseltmiş ve mizanı vaz' etmiştir.” (Rahman, 55/7).

Bu ayetler bize, plan, program, ölçü ve dengeyi anlatmaktadır.

Kâinatta öyle şâmil ve geniş dairede bir kader vardır ki, onun dışında hiçbir şey tasavvur edilemez. Kâinatı yaratan Allah (c.c), çekirdeğin çatlamasından bahara, insanın doğuşundan yıldız ve galaksilerin doğuşuna kadar, her şeyde muhit ilmiyle bir plan ve program tespit buyurmuş ve bir kader tayin etmiştir ki, dünyanın dört bir yanındaki ilim adamları ve araştırmacılar, yüz binlere ulaşan eserleriyle bu nizamı, bu ahenge ve bu takdire tercüman olmaya çalışmaktadırlar.

İnsanla ilgili kaderi ise, ikiye ayırabiliriz. **Birincisi**, insanın kendi iradesi ve kudretiyle işlediği fiil ve amellere bağlıdır ki, buna **ihiyari kader** diyoruz. **İkincisi ise**, onun irade ve kudreti dışında meydana gelen hadise ve hâllere aittir ki, buna da **ızdırarî kader** diyoruz.

Birincisinin meydana gelmesine, insanlar irade ve arzuları ile kendileri sebep olmaktadır. **Şöyle ki:**

Cenab-ı Hak fertlerin ve cemiyetlerin dünya ve ahiret saadetleri için takib etmeleri gereken yolu tayin ve takdir etmiştir. Bu yolda gidenler saadet ve selamete ererler; aksi yolda gidenler felaket ve yoksulluğa düşerler. Çünkü o Hakîm-i Adil, saadet sebeplerine tevessül edenlere saadet, felaket sebeplerine teşebbüs edenlere de felaket takdir buyurmuştur. Kur'an-ı Kerim'de, bir kavmin fertlerinin kendi safvet ve ahlaklarını fesada tebdil etmedikçe, Allah'ın o kavmin nimet ve saadetini tağyir etmeyeceği beyan edilmektedir. Yani, herkesin fert olsun cemiyet olsun, kendi

mukadderatına kendisinin sebep olduğu ifade buyurulmaktadır. İnsanın kendi kaderini tayin etmesi bu manaya göredir.